

Tudi na področju raziskovanja prihaja do določenega staromrzništva. Na Irskem se v raziskavah javnega mnenja pri starosti respondentov omejijo na zgornjo mejo starosti 70 let. Kot da mnenje starejših od 70 let ne šteje!

Zanimiv je tudi pojav »pristranskost leve cifre« (left digit bias). Pri raziskovanju potrošniškega obnašanja so psihologi in ekonomisti že dolgo nazaj ugotovili, da kupci raje posežejo po artiklu, ki stane npr. 4,99 EUR kakor 5 EUR, čeprav je razlika le en cent. Leva številka ima odločujoč vpliv na vse in v povezavi s starejšimi se to dogaja tudi v zdravstvu. Raziskovalci v ZDA so preverili podatke in dokazali, da leva številka v letih starosti nezavedno vpliva tudi na zdravnike, ki za paciente sprejemajo odločitve o življenju ali smrti, npr. ali naj ljudem po srčnem napadu naredijo obvod za koronarno arterijo. Pri pregledu podatkov starejših Američanov so ugotovili, da imajo ljudje, stari 79 let in 50 tednov – torej tisti, ki bodo kmalu dopolnili 80 let – za 25 % večjo verjetnost, da bodo dobili bypass operacijo kot ljudje, ki so stari 80 let in dva tedna. In razlog je, da zdravniki te 79-letne paciente vidijo v 70-ih, 80-letne pa kot desetletje starejše.

Tudi v času bolezni covid-19, ki je najbolj smrtonosna za starejše, so se v kriznih časih, ko so bolnišnice v nekaterih državah pokale po šivih in ni bilo dovolj postelj, zdravniškega osebja in naprav, pojavljale podobne dileme – ali nuditi zdravniško pomoč starejšim, ki so imeli zaradi krhkega zdravja manj možnosti za preživetje in ali dati prednost mlajšim.

Alenka Ogrin

Cicely Saunders (2020). Čujte z menoj. Navdih za delo in bivanje v paliativni oskrbi. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 96 strani.

IZPOVED AVTORICE HOSPICA

Dr. David Clark, biograf ustanoviteljice sodobnega hospica Cicely Saunders, v predgovoru knjige Čujte z menoj oceni hospic oskrbo za eno največjih družbenih inovacij 20. stoletja. Cicely Saunders je nesporna pionirka paliativne oskrbe, ne glede na to, da je ta izraz uvedel njen kanadski sodobnik Balfour Mount. Za svoja spoznanja in delo je dobila več častnih doktoratov in prestižnih priznanj, Ameriška akademija za hospic in paliativno medicino jo je poimenovala vizionarko paliativne oskrbe in hospica.

Njeno stališče, da je človek nedeljiva celota telesne, čustvene, družbene in duhovne razsežnosti je vodilo k spoznanju fenomena totalne bolečine, ki je za paliativno oskrbo osrednjega pomena, in k utemeljitvi celostne oskrbe bolnika skupaj z družino »kot enoto oskrbe«. K takšnemu pogledu je gotovo pripomogla njena večplastna poklicna platforma, saj se je z bolniki srečevala v vlogi medicinske sestre, socialne delavke in zdravnice.

V knjigi Čujte z menoj je zbranih pet njenih razmišljanj, od katerih vsako objame eno desetletje njenega življenja. Poznavalci Saundersove označujejo to zbirko za njeno avtobiografijo. Poglavlja spremljajo razvoj in zorenje njenih razmišljanj, vse od objave nagovora Čujte z menoj še pred odprtjem svetovno znanega hospica sv. Krištofa leta 1965 do predavanja v Westminsterški katedrali Pomisli Nanj leta 2003. Bolj kot vodilo so ta poglavja navdih za vse, ki se srečujejo s hudo bolnimi, umirajočimi in

njihovimi bližnjimi. Ko jim sledimo, vstopamo v desetletja duhovnega potovanja konvertitke. To potovanje začne z citatom iz Svetega pisma (Mt 26, 32 – 42; Lk 22, 39 – 46), ki je tudi naslov knjige. S tem, da Clark v predgovoru knjige povzame njeno življenjsko pot in ključne poudarke poglavij v knjigi, nepoznavalcu olajša razumeti izhodišča bodočega delovanja ustanove, ki bo združevala celostno oskrbo umirajočih, izobraževanje o njej ter raziskovanje tega področja z namenom stalnega preverjanja in razvoja.

Sledi njeno razmišljanje o veri, ki izhajajoč iz Tolkeinovega *Gospodarja prstanov* »vse postavlja na pravo mesto«. Vera je dejavna predvsem v sprejemanju, vztrajanju in izpuščanju. Bolj kakor v besedah razkriva po ljudeh »ki so poslani« v naša življenja, da namesto odgovorov na vprašanja »zakaj«, odgovarjamo »kako«.

Soočanje s smrtjo (3. poglavje) razume Saundersova kot soočanje z življenjem. Je potovanje, ki ga vsak opravi na sebi lasten način, ko ga ob iztekanju življenjske poti izzovejo številni zaključki, izgube in umiranje, kot priložnosti za novo rast. Pri tem ne more mimo de Chardina in Frankla – dveh velikanov duha v 20. stoletju, ki sta vplivala na njeno *Osebno terapevtsko potovanje*, kot je naslov njenega razmišljanja v 4. delu knjige. Izteka se v spoznanje, da iskanje smisla pri oskrbovalcih ustvarja klimo, ki bolniku in njegovim bližnjim omogoča doseganje

tistega, kar razumejo kot resnico in odkrijejo njim lastne vire moči za njeno sprejetje.

Knjiga se zaključi z veličastnim razmišljanjem, ki je vzpodbudilo nastanek te knjige in je povzetek njenega življenjskega potovanja in dela. Vnovič zapiše, da »čuti z nekom« ne pomeni odvezovati bremena, pojasnjevati ali razumeti, ampak preprosto biti, biti tu. Poudari, da sodoben človek religioznega jezika skoraj da ne pozna več. »Ni lahkih odgovorov, pride čas, ko edini odgovor niso besede, ampak navzočnost.«

Avtobiografski zapis življenjskega potovanja Cicely Saunders je dobrodošla priprava na čas, v katerega bomo vstopili sami ali se znašli v njem kot oskrbovalci. Ob njenem primeru bomo odkrivali sebi lastne vire moči za »odkrivanje svojega prostora v svetu«.

Celjska Mohorjeva daje slovenskim bralcem prevod tega dela, ki je šesti v vrsti prevodov, potem ko je leta 2003 izšel izvirnik; prvi prevod so 2008 dobili Italijani, sledili so jim Švicarji z nemškim prevodom ter Španci in Portugalci. Knjižica je bolj navdih kot vodilo, zato vabi bralca k vnovičnemu prebiranju in odkrivanju lastnih »skritih kotičkov«. Pri tem ne gre samo za zaposlene, ki se pri svojem delu srečujejo s hudo bolnimi in umirajočimi; Saundersova s svojo izpovedjo nagovarja enako formalne in neformalne oskrbovalce, bolnike in njihove bližnje, skratka vse, ki želijo odkriti, zakaj je »soočanje s smrtjo v bistvu soočanje z življenjem.«

Irena Švab Kavčič